



Sygn. akt II PK 250/16

## **WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 3 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa G. W.  
przeciwko Sądowi Rejonowemu w K.  
o wynagrodzenie i ustalenie,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 października 2017 r.,  
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w P.  
z dnia 11 kwietnia 2016 r., sygn. akt VII Pa (...),

**oddala skargę kasacyjną.**

### **UZASADNIENIE**

Pozwem z 6 sierpnia 2014 r. powódka G. W. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego Sądu Rejonowego w K. kwoty 19.500 zł tytułem dodatku za wieloletnią pracę w wysokości 20% jej miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego za okres od stycznia 2013 r. do stycznia 2014 r. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (następnie jednak powódka cofnęła powództwo w zakresie żądania zasądzenia odsetek).

Powódka wniosła ponadto o ustalenie, że jako Dyrektorowi Sądu Rejonowego w K. przysługuje jej od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia 31 stycznia 2014 r. dodatek za wieloletnią pracę w wysokości 20% jej miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego na zasadach określonych ustawą z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. z 2011 r. Nr 109, poz. 639 ze zm.) oraz o zasądzenie na jej rzecz od strony pozwanej kosztów postępowania sądowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z 9 listopada 2015 r., sygn. akt V P (...) Sąd Rejonowy w P. zasądził od pozwanego Sądu Rejonowego w K. na rzecz powódki G. W. kwotę 19.500,00 zł tytułem wynagrodzenia – dodatku za wieloletnią pracę w okresie od stycznia 2013 r. do stycznia 2014 r.; oddalił powództwo w pozostałym zakresie; umorzył postępowanie w części dotyczącej ustawowych odsetek; wyrokowi w pkt. 1 nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 9.000,00 zł.

Rozpoznając apelację pozwanego Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z 11 kwietnia 2016 r., sygn. akt VII Pa (...) oddalił apelację.

W sprawie ustalono następujący stan faktyczny, który nie był przedmiotem sporu pomiędzy stronami, które różniły się wyłącznie co do oceny prawnej.

Do 31 grudnia 2012 r. powódka G. W. zajmowała stanowisko kierownika [...] sądu w Sądzie Rejonowym w K.. Od 1 stycznia 2013 r. weszła w życie nowelizacja ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych. Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, kierownicy finansowi sądów rejonowych liczących w tym dniu co najmniej 15 stanowisk sędziowskich stają się dyrektorami sądów w rozumieniu art. 21 § 1 pkt 1 u.s.p.

W związku ze zmianą przepisów na podstawie art. 11 ust.1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw powódka z dniem 1 stycznia 2013 r. stała się dyrektorem Sądu Rejonowego w K. Jednocześnie na podstawie art. 11 ust. 3 do czasu ustalenia nowych warunków wynagrodzenia pozostały w mocy warunki dotychczasowe. W związku ze zmianą stanowiska powódki od dnia 1 stycznia 2013 r. zmianie uległ zakres jej obowiązków służbowych. Zakres ten zwiększył się w stosunku do zakresu obowiązków powódki jako kierownika [...] sądu.

Powódce jako kierownikowi [...] sądu do dnia 31 grudnia 2012 r. przysługiwało wynagrodzenie zasadnicze, dodatek funkcyjny i dodatek stażowy w wysokości 20% wynagrodzenia zasadniczego.

Powódce od dnia 1 stycznia 2013 r. przysługiwało jedynie wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 7.500 zł. Nie przysługiwały jej żadne dodatki. W szczególności od 1 stycznia 2013 roku nie miała ona prawa do dodatku za staż pracy i dodatek ten nie był jej wypłacany.

Ustawą z dnia 8 listopada 2013 r., która weszła w życie w dniu 24 stycznia 2014 r. dokonano nowelizacji art. 32d § 2 u.s.p. Wskazany przepis uzyskał nowe brzmienie, a mianowicie określono nim, że do dyrektora sądu oraz zastępcy dyrektora sądu stosuje się odpowiednio przepisy art. 6-7, art. 9-11, art. 143-18 ustawy o pracownikach sądów i prokuratury.

W związku z powyższą nowelizacją do dyrektora sądu od dnia wejścia w życie ustawy znajdowały zastosowanie również przepisy dotyczące dodatku stażowego. Wobec powyższego pozwany poinformował powódkę pismem z 28 stycznia 2014 r., że z dniem 1 lutego 2014 r. przyznaje jej dodatek za wysługę lat w wysokości 20% wynagrodzenia zasadniczego miesięcznie.

Sąd drugiej instancji ocenił, że Sąd Rejonowy prawidłowo zastosował prawo materialne, dokonał jego wszechstronnej, kompleksowej, celowościowej interpretacji i w oparciu o nią słusznie uwzględnił powództwo w części i w pkt 1 zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 19.500 zł tytułem wynagrodzenia - dodatku za wieloletnią pracę w okresie od stycznia 2013 r. do stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy wskazał, że art. 32c u.s.p. nie stanowi zamkniętego katalogu składników wynagrodzenia dyrektora sądu. W szczególności należało mieć na względzie, że w żaden sposób w swej treści przepis ten nie ogranicza wynagradzania dyrektorów sądów wyłącznie do zakresu wskazanych w nim świadczeń ani też nie wskazuje wprost, aby skutkiem jego wejścia w życie dyrektorzy sądów od 1 stycznia 2013 r. zostali pozbawieni przysługujących im dotychczas składników wynagrodzenia, w tym między innymi spornego w niniejszej sprawie tzw. dodatku stażowego - za wieloletnią pracę. Sąd odwoławczy stanął zatem na stanowisku, że przy założeniu, że dyrektorom sądów, w tym powódce,

należy był dodatkowy składnik wynagrodzenia, poza tymi określonymi w art. 32c u.s.p, Sąd Rejonowy nie naruszył tego przepisu prawa materialnego.

Dalej Sąd Okręgowy zauważył, że z art. 32d § 2 u.s.p. w brzmieniu wprowadzonym ustawą z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 203, poz. 1192) i obowiązującym do nowelizacji tego przepisu, która weszła w życie z dniem 24 stycznia 2014 r., wymieniającego przepisy stosowane z odesłania, może, przy literalnej interpretacji, wpływać wniosek tego rodzaju, że ustawodawca od 1 stycznia 2013 r. wyłączył dyrektorów sądów spod działania ustawy o pracownikach sądów i prokuratury (z wyłączeniem art. 6-7 oraz art. 9-11) i w konsekwencji dla omawianej grupy zawodowej ustanowił odrębne od pozostałych urzędników i pracowników sądów i prokuratury uregulowania dotyczące zasad wynagradzania, ograniczając je wyłącznie do składników wymienionych w art. 32c Prawa o ustroju sądów powszechnych, a następnie w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie wynagrodzenia dyrektora sądu i zastępcy dyrektora sądu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1482), tj. do wynagrodzenia zasadniczego, dodatku specjalnego oraz nagrody za szczególne osiągnięcia w pracy. W ten sposób od 1 stycznia 2013 r. żadne z dwóch wydanych w tym czasie rozporządzeń wykonawczych wydanych na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy o pracownikach sądów i prokuratury nie mogło mieć zastosowania do dyrektorów sądów. Sąd odwoławczy nie podzielił jednak powyższego stanowiska, prezentowanego przez pozwanego i za własną przyjął interpretację przepisów, w tym w szczególności art. 32d § 2 u.s.p. w brzmieniu wprowadzonym ustawą z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 203, poz. 1192) zaprezentowaną przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, zgodnie z którą brak konsekwencji ustawodawcy i przewidywania skutków przenoszenia regulacji z jednej ustawy do drugiej, cząstkowego regulowania pozycji stanowiska dyrektora sądu w różnych aktach prawnych spowodował, że powódka w sposób od niej niezależny i niesłuszny, jako jedyny pracownik sądu, została na okres ponad jednego roku pozbawiona dodatku stażowego, który jej wcześniej w sposób nie budzący żadnych wątpliwości przysługiwał.

Dalej Sąd drugiej instancji podzielił rozważania prawne i stanowisko zaprezentowane przez Sąd Najwyższy w wyroku z 13 stycznia 2015 r., II PK 74/14 (OSNP 2016 nr 8, poz. 103). Sąd Okręgowy wskazał przy tym, że wbrew zarzutowi apelacji, Sąd Rejonowy nie mógł naruszyć art. 32d § 1 u.s.p., bowiem tego przepisu nie stosował przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy i nie dotyczy on w ogóle spornych kwestii wynagradzania dyrektorów sądów.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył skargą kasacyjną pełnomocnik pozwanego podnosząc naruszenie prawa materialnego (art. 398<sup>3</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.), przez błędną wykładnię:

1) art. 32c ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz. U. z 2013 r., poz. 427) w zw. z § 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie wynagrodzenia dyrektora sądu i zastępcy dyrektora sądu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1482) polegającą na uznaniu, że wskazana w przytoczonych przepisach regulacja nie zawiera kompleksowego ustalenia kwestii wynagrodzenia dyrektora sądu;

2) art. 32d § 2 u.s.p. w brzmieniu obowiązującym w okresie od 1 stycznia 2013 r. Do 23 stycznia 2014 r. polegającą na uznaniu, że zawarte w tym przepisie odesłanie do stosowania odnośnie dyrektora sądu konkretnych przepisów ustawy o pracownikach sądów i prokuratury (jednolity tekst: Dz. U. z 2011 r. Nr 109, poz. 639) nie stanowi przeszkody do stosowania wobec niego art. 15 tej ustawy zawierającego regulację dotyczącą dodatku za wieloletnią pracę, do którego to artykułu wspomniany przepis nie odsyła.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy zgodnie z wnioskiem apelacji tj. o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym według norm przepisanych.

Powódka nie składała odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się niezasadna.

Na podstawie art. 398<sup>13</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania.

Zarzuty naruszenia prawa materialnego nie mają uzasadnionych podstaw. Warto przypomnieć, że zasady wynagradzania dyrektorów sądów do dnia 31 grudnia 2012 r. uregulowane były w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (jednolity tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 109, poz. 639, ze zm.) oraz wydanym na jej podstawie rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 marca 2010 r. w sprawie stanowisk i szczegółowych zasad wynagradzania urzędników i innych pracowników sądów i prokuratury oraz odbywania stażu urzędniczego (Dz. U. Nr 49, poz. 299). Na podstawie wskazanych powyżej przepisów dyrektorom sądów przysługiwały stałe składniki wynagrodzenia (wynagrodzenie zasadnicze, dodatek z tytułu zajmowanego stanowiska, dodatek za wieloletnią pracę - art. 15 ustawy o pracownikach sądów i prokuratury - oraz ruchome składniki wynagrodzenia: dodatek specjalny z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych lub powierzenia dodatkowych zadań, nagroda za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej, premia), ponadto nagrody jubileuszowe, jednorazowa odprawa w razie ustania stosunku pracy w związku z przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy lub emeryturę.

Następnie, od 1 stycznia 2013 r., zasady wynagradzania dyrektorów sądów uległy zmianie w związku z wejściem w życie nowelizacji ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz. U. z 2013 r., poz. 427 ze zm.). Na mocy art. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 203, poz. 1192) dodano art. 32c, zgodnie z którym dyrektorowi sądu i zastępcy dyrektora sądu przysługuje wynagrodzenie zasadnicze, którego wysokość ustala Minister Sprawiedliwości, jak również może być mu przyznany dodatek specjalny z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków lub zadań oraz nagrody za szczególne osiągnięcia w pracy oraz art. 32d, który stanowił: „Ze stanowiskiem dyrektora sądu oraz zastępcy dyrektora sądu nie można łączyć przynależności do partii politycznych ani pełnienia funkcji publicznych” (§ 1); „Do dyrektora sądu oraz zastępcy dyrektora sądu stosuje się odpowiednio przepisy art. 6-7 oraz 9-11 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. z 2011 r. Nr 109, poz. 639 i Nr 113, poz. 659)” (§ 2).

Zdaniem skarżącego w przedmiotowej sprawie niezasadne było odwoływanie się do wykładni systemowej i wykładni celowościowej, bowiem wystarczająca była wykładnia językowa art. 32c i art. 32d u.s.p., która prowadziła do jednoznacznego wniosku, że ustawodawca od 1 stycznia 2013 r. wyłączył dyrektorów sądów spod działania ustawy o pracownikach sądów i prokuratury (za wyjątkiem, wyraźnie wskazanych, art. 6-7 oraz art. 9-11) i w konsekwencji dla omawianej grupy zawodowej ustanowił autonomiczne (odrębne od pozostałych urzędników i pracowników sądów i prokuratury) uregulowania dotyczące zasad wynagradzania, ograniczając je wyłącznie do składników wymienionych w art. 32c Prawa o ustroju sądów powszechnych, a następnie w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie wynagrodzenia dyrektora sądu i zastępcy dyrektora sądu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1482), tj. do wynagrodzenia zasadniczego, dodatku specjalnego oraz nagrody za szczególne osiągnięcia w pracy. Przy tej koncepcji, od 1 stycznia 2013 r. żadne rozporządzenie wykonawcze wydane na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy o pracownikach sądów i prokuratury nie mogło mieć zastosowania do dyrektorów sądów (i ich zastępców). Powyższe prowadziłyby do konstatacji, że ustawodawca w sposób zamierzony pominął pozostałe uregulowania dotyczące powszechnych w prawie urzędniczym składników wynagrodzenia np. prawa do nagrody jubileuszowej, odprawy emerytalno-rentowej czy dodatku stażowego, w konsekwencji stwarzając sytuację, w której dyrektorzy sądów jako jedyni urzędnicy sądowi byliby pozbawieni prawa do wskazanych powyżej świadczeń.

Stanowisko skarżącego nie jest jednak zasadne. Godzi się zauważyć, że wykładnia językowa powołanych powyżej przepisów wcale nie jest tak jednoznaczna, jak twierdzi skarżący. Normy prawne nie zawsze są bowiem wynikiem interpretacji jedynie pojedynczych przepisów prawa. Nie ulega wątpliwości, że każdy obowiązujący przepis prawa jest częścią systemu prawa i treść norm prawnych z niego wynikających musi być wyinterpretowana w zgodzie z zasadami tego systemu prawa, a z pewnością nie może być z nimi sprzeczna. W tym kontekście zauważyć zatem należy, że zaproponowana przez skarżącego wykładnia językowa przedmiotowych przepisów, jakkolwiek możliwa do uzasadnienia na gruncie językowym, to jednak budzi istotne wątpliwości w zakresie

zachowania przez ustawodawcę standardów konstytucyjnych wynikających z art. 32 Konstytucji RP, gdyż byłaby to niepoparta adekwatnymi i racjonalnymi przesłankami dyferencjacji uprawnień adresatów norm prawnych charakteryzujących się daną cechą istotną (relewaną). Nie ma bowiem żadnego uzasadnienia dla zróżnicowania uprawnień urzędników sądowych w zakresie tych składników wynagrodzenia, które są ekwiwalentem za długoletnią pracę i powszechnie obowiązują w prawie urzędniczym. W szczególności, nie stanowi takiego uzasadnienia fakt, że na podstawie nowelizacji ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych dyrektorzy sądów mieliby zyskać nowy status, organu tego sądu, wskazać bowiem należy, że nowa pozycja dyrektorów sądów nie pozbawiła tego stanowiska również urzędniczego charakteru.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę podziela wykładnię zaproponowaną w wyroku z 13 stycznia 2015 r., II PK 74/14 (OSNP 2016 nr 8, poz. 103), zgodnie z którą zamiarem ustawodawcy było jedynie „przeniesienie” przepisu kompetencyjnego wyposażającego Ministra Sprawiedliwości w uprawnienie do określenia pewnych składników wynagrodzenia grupy urzędników sądów z ustawy o pracownikach sądów i prokuratury (art. 14 ust. 1) do ustawy określającej ustrój sądów powszechnych. Niewątpliwie związane to było z budzącą kontrowersje (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 listopada 2013 r., K 13/12, OTK-A 2013 nr 8, poz. 121) nowelizacją Prawa o ustroju sądów powszechnych i wynikającą z niej zmianą zakresu nadzoru nad działalnością administracyjną sądów ze strony organu władzy wykonawczej - Ministra Sprawiedliwości, która doprowadziła do przekazania kierowania tą działalnością podległym mu organom - dyrektorom sądów, przy jednoczesnym pozbawieniu uprawnień prezesów sądów. Niewątpliwie w ślad za tym poszło zaznaczenie rangi ustrojowej tego organu sądu oraz podkreślenie, że ta bezpośrednia podległość Ministrowi Sprawiedliwości nie ograniczy odrębności i niezależności sądów od władzy wykonawczej gwarantowanych w art. 173 Konstytucji RP. Stąd też w art. 32d ust. 2 Prawa o ustroju sądów powszechnych znalazło się odesłanie do art. 6-7 i art. 9-11 ustawy o pracownikach sądów i prokuratury, odwołujących się do powszechnie obowiązujących w prawie



urzędniczym standardów, gwarantujących - niezależnie od podległości służbowej - wykonywanie obowiązków w sposób profesjonalny, rzetelny i bezstronny.

Za trafny należy uznać pogląd, że taka radykalna zmiana dotychczasowych zasad wynagradzania wymagałaby jednoznacznego wskazania, że wynagrodzenie zasadnicze oraz dodatek specjalny z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków lub zadań, a także nagrody za szczególne osiągnięcia w pracy to wyłączne (jedyne) składniki wynagrodzenia tych urzędników sądowych, skoro na jej podstawie dyrektorzy sądów pozbawieni by zostali znacznej części przysługującego im do tej pory wynagrodzenia i to przy zwiększeniu zakresu kompetencji. Istotnym jest również fakt, że niezrozumiałe byłyby przyczyny, dla których ustawodawca przekreśliłby wiele lat pracy dyrektorów sądów, na stanowiskach urzędniczych, które do tej pory nagradzał stosownym dodatkiem stażowym. Gdyby intencją ustawodawcy rzeczywiście było pozbawienie dyrektorów sądów m.in. dodatku stażowego, to nie tylko wskazałby on wprost, że dodatek taki nie przysługuje ale również zawarłby w ustawie nowelizującej prawo o ustroju sądów powszechnych stosowne przepisy przejściowe, które regulowałyby prawo do dodatku stażowego w okresie przejściowym.

Aktualność zachowuje zatem teza, że art. 32d Prawa o ustroju sądów powszechnych, w brzmieniu obowiązującym do 23 stycznia 2014 r., nie zawierał zamkniętego katalogu przepisów ustawy o pracownikach sądów i prokuratury, mających zastosowanie do dyrektorów sądów (i ich zastępców).

W ocenie Sądu Najwyższego, także późniejsza zmiana art. 32d Prawa o ustroju sądów powszechnych, którego ust. 2 od 24 stycznia 2014 r. otrzymał następujące brzmienie: „Do dyrektora sądu oraz zastępcy dyrektora sądu stosuje się odpowiednio przepisy art. 6-7, art. 9-11 oraz art. 14a-18 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury” (Dz.U. z 2011 r. Nr 109, poz. 639, ze zm.), przemawia za przyjęciem, że dotychczasowa literalna treść wspomnianego przepisu nie była tak jednoznaczna. Ze wspomnianej nowelizacji wynika bowiem, że zamiarem ustawodawcy nie było pozbawienie dyrektorów sądów dotychczas przysługujących im składników wynagrodzenia. Nastąpiło zatem doprecyzowanie art. 32d u.s.p. tak, aby wyeliminować możliwość jego wykładni w sposób prowadzący do nieuprawnionego zróżnicowania sytuacji prawnej

dyrektorów sądów i ich zastępców w stosunku do pozostałej kadry urzędniczej sądów i prokuratury. Wspomniana nowelizacja nie była przy tym zbędna przy przyjęciu, zaproponowanego przez Sąd Najwyższy i podzielonego przez Sądy *meriti*, poglądu o przysługiwaniu dyrektorom sądów dodatku stażowego także w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 23 stycznia 2014 r., bowiem intencją ustawodawcy mogło być właśnie ograniczenie sporów na tle składników wynagrodzenia dyrektorów sądów, wynikających z niejasnej treści dotychczas obowiązujących przepisów.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 398<sup>14</sup> k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji swego wyroku.

r.g.